

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา ระหว่างโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยจะเสนอตามลำดับต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

5.3 สรุปผลการวิจัย

5.4 อภิปรายผลการวิจัย

5.5 ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ในปีการศึกษา 2540

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา ระหว่างโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ในปีการศึกษา 2540

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2540 จำนวน 5,126 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ในโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 102 คน ครูผู้สอน และผู้บริหารในโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 582 คน รวมจำนวน 684 คน

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ใช้สำหรับผู้บริหาร และครูผู้สอน คนละ 1 ชุด แต่ละชุดจะมี 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามศึกษาสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา มีทั้งหมด 7 งาน ได้แก่ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัดและประเมินผล งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานนิเทศภายใน งานห้องสมุด และงานประชุมอบรมทางวิชาการ แบบสอบถามนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 80 ข้อ และแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานในตอนท้ายของแต่ละงาน

5.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยในบางโรงเรียนผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง และในบางโรงเรียนจะส่งเครื่องมือทางไปรษณีย์ โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียน ได้จำนวนแบบสอบถามกลับคืนมา รวมทั้งหมด 564 ฉบับ จากทั้งหมด 684 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.46

5.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามที่รวบรวมได้ นำมาวิเคราะห์โดยค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW (Statistic Package Social Science For Window) ดังนี้

ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และในการเปรียบเทียบวิเคราะห์โดยการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยการทดสอบค่าที (t-test)

5.3 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2540 มีข้อสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.3.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชายจำนวน 353 คน คิดเป็นร้อยละ 62.59 เป็นหญิงจำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 โดยรวม ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนมีอายุโดยเฉลี่ย 39.53 ปี และมีอายุราชการโดยเฉลี่ย 17.03 ปี และส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 498 คน คิดเป็นร้อยละ 88.30

5.3.2 สภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2536 โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในรายด้านมีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

โดยรวมโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ อยู่ในระดับปานกลาง ในรายข้อก็พบว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานในระดับปานกลางในทุกข้อ ส่วนโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการ

ศึกษา มีสภาพการดำเนินงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง และในรายชื่อก็พบว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานในระดับปานกลางในทุกข้อด้วย

2) ด้านงานการเรียนการสอน

โดยรวมโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงาน วิชาการด้านงานการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ในรายชื่อก็พบว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานใน ระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อการจัดหาแหล่งความรู้ และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัด การเรียนการสอน ซึ่งมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยาย โอกาสทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานวิชาการด้านงานการเรียนการสอน โดยรวม อยู่ใน ระดับมาก ในรายชื่อทั้งหมด 5 ข้อ พบว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่ การจัดกิจกรรมตามโครงสร้าง ของหลักสูตร ได้ครบถ้วน ถูกต้อง และตอบสนอง ความสนใจ ความต้องการของนักเรียน มีการเตรียมการสอนโดยจัดทำแผนการสอนที่มีองค์ประกอบครบถ้วน สัมพันธ์และสอดคล้องกับหลักสูตรและนักเรียน และจัดการเรียนการสอนตามแผนที่กำหนด ระดับ ปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ จัดรายวิชาได้สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของนักเรียนตาม สภาพท้องถิ่น และความพร้อมของโรงเรียน และจัดหาแหล่งความรู้ และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการจัดการเรียนการสอน

3) งานวัดและประเมินผล

โดยรวม โรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษามีสภาพการดำเนินงานวิชาการด้าน งานวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ในรายชื่อก็พบว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานในระดับมากใน ทุกข้อ ส่วนโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษามีสภาพการดำเนินงานวิชาการ ด้านงานวัดและประเมินผล โดยรวม อยู่ในระดับมาก ในรายชื่อทั้งหมด 2 ข้อ พบว่า โรงเรียนมี การดำเนินงานในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ จัดการประเมินผลการเรียนได้อย่างถูกต้องตามหลักการ และระเบียบการประเมินผล ระดับปานกลาง 1 ข้อ ได้แก่ นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง การเรียนการสอน

4) งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

โดยรวมโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานด้าน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ในรายชื่อก็พบว่า

โรงเรียนมีการดำเนินงานในระดับปานกลางในทุกข้อ ส่วนโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานด้านงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ในรายชื่อก็พบว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานในระดับปานกลางในทุกข้อ

5) งานการนิเทศภายใน

โดยรวมโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานวิชาการ ด้านงานการนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในรายชื่อก็พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานในระดับปานกลางในทุกข้อ ส่วนโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษามีสภาพการดำเนินงานวิชาการ ด้านงานการนิเทศภายใน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ในรายชื่อก็พบว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานในระดับปานกลางในทุกข้อ

6) งานห้องสมุด

โดยรวมโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษามีสภาพการดำเนินงานวิชาการ ด้านงานห้องสมุด อยู่ในระดับปานกลาง ในรายชื่อก็พบว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานในระดับปานกลางในทุกข้อ ส่วนโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษามีสภาพการดำเนินงานวิชาการด้านงานห้องสมุด โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ในรายชื่อก็พบว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานในระดับปานกลางในทุกข้อ

7) งานประชุมอบรมทางวิชาการ

โดยรวมโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษามีสภาพการดำเนินงานประชุมอบรมทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก ส่วนโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษามีสภาพการดำเนินงานประชุมอบรมทางวิชาการ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

5.8.8 เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา ระหว่างโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครพนม

การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา ระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้ง 7 งาน คือ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัดและประเมินผล งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานการนิเทศภายใน งานห้องสมุด และงานการประชุมอบรมทางวิชาการ พบว่า โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในรายด้านปรากฏผล ดังนี้

1) งานหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้

จากการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ ระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) งานการเรียนการสอน

จากการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา ด้านงานการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า โดยรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในรายข้อพบว่า ทั้งสองกลุ่มโรงเรียนมีการเตรียมการสอนโดยจัดทำแผนการสอนที่มีองค์ประกอบครบถ้วนสัมพันธ์และสอดคล้องกับหลักสูตรและนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) งานวัดและประเมินผล

จากการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา ด้านงานวัดและประเมินผลระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า โดยรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในรายข้อพบว่า ทั้งสองกลุ่มโรงเรียนมีการจัดการ

ประเมินผลการเรียนได้อย่างถูกต้องตามหลักการและระเบียบการประเมินผล และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

จากการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา ด้านงานวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5) งานการนิเทศภายใน

จากการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา ด้านงานการนิเทศภายในระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6) งานห้องสมุด

จากการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา ด้านงานห้องสมุดระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7) งานประชุมอบรมทางวิชาการ

จากการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา ด้านงานประชุมอบรมทางวิชาการ ระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.4 อภิปรายผลการวิจัย

5.4.1 สภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า โดยรวมโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานระดับประถมศึกษา รวมทั้งหมด 7 งาน คือ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ งานการเรียนการสอน งานการวัดและประเมินผล งานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทองเบิ้ม มีชำนานู (2540) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ แล้วพบว่า การบริหารงานวิชาการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และหนูพิศ คลังภูเขียว (2537) ก็ยังพบว่า สภาพการปฏิบัติงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องงานวิจัยของกัมพล จินตนาพันธ์ (2538) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า มีสภาพการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก และจันทร์ชัย มหาโพธิ์ (2536) พบว่าการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี มีสภาพการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของพัฒนพงษ์ ทักษะวิระชะพันธ์ (2538) ก็พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิมีการปฏิบัติงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยที่พบว่า การดำเนินงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนอาจจะมึนงานที่รับผิดชอบมากเกินไป ซึ่งงานวิจัยของสุเมธ ประภาสวัสดี (2531) ก็พบว่า สาเหตุของปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรีคือ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีงานต้องรับผิดชอบมากเกินไป หรืออาจเป็นเพราะโรงเรียนประถมศึกษาขาดแคลนงบประมาณ บุคลากร และวัสดุครุภัณฑ์ จึงทำให้การดำเนินงานไม่อยู่ในระดับมาก ซึ่งงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของงานบริหาร โรงเรียนทั้ง 7 งาน ที่ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนควรจะดำเนินการให้อยู่ในระดับมาก

ส่วนสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ในรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1) งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า โดยรวมโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อศึกษาเป็นรายด้านก็ยังพบว่า มีสภาพการดำเนินงานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้อยู่ในระดับปานกลางทุกด้านด้วย ได้แก่ ด้านการสร้างหรือปรับปรุงหลักสูตรได้เหมาะสมกับนักเรียนและท้องถิ่น ด้านการใช้หลักสูตรที่สร้างหรือปรับปรุงขึ้น และด้านประเมินผลการใช้หลักสูตรที่สร้างหรือปรับปรุงขึ้น ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ เพราะงานสร้างหลักสูตรเป็นงานที่ค่อนข้างยุ่งยาก มีหลายขั้นตอนและยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนยังไม่เข้าในการสร้างหรือปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งงานวิจัยของอนงค์ นาสาธร (2536) ก็พบว่า งานหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้นั้นเป็นงานที่ละเอียดลึกซึ้งและมีขั้นตอนการนำไปใช้อย่างเป็นระบบ หากผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจโครงสร้างของหลักสูตรอย่างชัดเจน ย่อมไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน และ ไม่สามารถบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพได้ และงานวิจัยของวิเลิศ เวียงแสง (2535) ก็พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด มีปัญหาการปฏิบัติงานด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสนใจต่องานด้านนี้ให้มาก เพราะผู้บริหาร โรงเรียนเป็นที่ มีอำนาจสูงสุดในโรงเรียน และเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะบ่งชี้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ทักษะคติของผู้บริหารที่มีต่อหลักสูตรมีผลต่อการนำหลักสูตรไปใช้ด้วย ถ้าผู้บริหารให้ความร่วมมือและสนใจต่องานวิชาการด้วยก็มักให้ความสนใจที่จะจัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักสูตร จัดทรัพยากรต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการนำหลักสูตร ไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ (กรมวิชาการ, 2540)

ส่วนโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า โดยรวม มีสภาพการดำเนินงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิวรรธน์ เทพรักษ์ (2534) ที่พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสราวุธ นาคค้อย (2539) ที่ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ซึ่ง พบว่า การปฏิบัติงานด้านการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษามีการปฏิบัติในระดับมาก และกำธร ถิ่นหนอง (2538) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐานในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ก็พบว่า การปฏิบัติงานด้านการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษามีการปฏิบัติในระดับมาก เช่นเดียวกัน จากผลการวิจัยดังกล่าว

อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอน และผู้บริหาร โรงเรียน อาจมีเวลาสร้างหรือปรับปรุงหลักสูตรน้อยเกินไป หรืออาจยังไม่เข้าใจ ไม่มั่งบประมาณ ในการสร้างหรือปรับปรุงหลักสูตร เพราะจากคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 31 คน พบว่า ครูผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 22 คน มีความเห็นว่า โรงเรียนไม่มีการสร้าง/ปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น เพราะหลักสูตรเดิมคืออยู่แล้ว ครูผู้สอนและบุคลากรในโรงเรียนมีไม่เพียงพอ ฉะนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าครูผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียนควรปฏิบัติงานและสนใจงานหลักสูตร และการนำหลักสูตร ไปใช้ให้มากขึ้น เพราะหลักสูตร เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา และพัฒนาบุคคล สังคม และประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535) และงานวิจัยของสมร ประภาสวัศดี (2531) ก็พบว่าครูและผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรีมีปัญหาด้านหลักสูตรสูงกว่างานด้านอื่น ๆ

2) งานการเรียนการสอน

จากผลการวิจัย พบว่า โดยรวมโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษามีสภาพการดำเนินงานการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนิษฐ ภูักคี่ (2539) ที่พบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์มีการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยดังกล่าวซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งครูผู้สอนและผู้บริหาร ได้ปฏิบัติงานการเรียนการสอนเป็นอย่างดี อาจเป็นเพราะว่างานการเรียนการสอนเป็นงานที่มีความสำคัญและเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่ดี มีคุณค่า และเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป จุดหมายของสถานศึกษาอยู่ที่การจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดและการดำเนินการเรียนการสอนจะเป็นไปด้วยดีก็ด้วยการวางแผนการบริหารงานด้วยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะครูอาจารย์ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ (ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535)

ส่วนโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า โดยรวม มีสภาพการดำเนินงานวิชาการด้านงานการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา สุกพงษ์(2539) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี แล้วพบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนมีการปฏิบัติงานวิชาการด้านงานการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศราวุธ นาคค้อย (2539) ที่พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการด้านงานการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงสุด และ

ประเสริฐ จำขึ้นวงศ์ (2533) ก็พบว่า กิจกรรมวิชาการที่ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีปฏิบัติมากที่สุดคือ การส่งเสริมการสอน และในการประชุมของโรงเรียนจะมีการกล่าวถึงงานด้านการเรียนการสอนมากกว่างานด้านอื่น ๆ จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนเอาใจใส่งานการเรียนการสอนอย่างมาก เพราะงานการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญของงานวิชาการ ซึ่งกิติมา ปรีดีคิลก (2532) ก็มีความเห็นว่างานการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องทำ และจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และธีระ รุณเจริญ (2532) ก็ยังเห็นสอดคล้องด้วยว่า ครูผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญที่สุดของกระบวนการเรียน นอกจากนั้นงานวิจัยของสัญญา จันทรงสี (2535) ก็พบว่าผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ให้ความสำคัญว่างานการเรียนการสอนเป็นงานสำคัญที่สุดของการบริหารงานวิชาการ

3) งานวัดและประเมินผล

จากผลการวิจัย พบว่า โดยรวมโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไปมีการดำเนินงานวัดและประเมินผลการเรียนการสอนตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งกรมวิชาการ (2534) ได้กำหนดหลักการในการประเมินไว้ ดังนี้

- 1) ให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผล ตัดสิน และอนุมัติผลการเรียน
- 2) ให้มีการประเมินผล เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และเพื่อตัดสินผลการเรียน
- 3) ให้หน่วยงานที่ควบคุมดูแลโรงเรียนประถมศึกษา และกรมวิชาการ ตรวจสอบ

มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ เป็นระยะ

ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าหน่วยงานระดับจังหวัด อำเภอ และกลุ่มโรงเรียนอาจติดตาม ดูแลโรงเรียนต่าง ๆ จึงทำให้ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเอาใจใส่ดูแลงานวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก

ส่วนโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า โดยรวม มีสภาพการดำเนินงานวิชาการด้านงานวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขันธชัย มหาโพธิ์ (2536) ที่พบว่า การบริหารงานด้านวัดผลและประเมินผลในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานีมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน ตั้งใจและเอาใจใส่ในงานวัดและประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า งานวัดและประเมินผลเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนและผู้บริหารจะ

ต้องทำ และเป็นงานที่กรมวิชาการกำหนดให้โรงเรียนดำเนินการประเมินผลตามหลักการประเมิน ดังที่กล่าวไว้ในข้างต้น

4) งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวม โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษามีสภาพการดำเนินงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจาก โรงเรียนไม่มีสถานที่จัดเก็บสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนยังขาดงบประมาณที่ใช้ในการจัดซื้อ จัดทำสื่อการเรียนการสอน และสื่อที่มีอยู่ในโรงเรียนยังมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน และจากแบบสอบถามปลายเปิดของการวิจัยครั้งนี้ ก็พบว่า ส่วนใหญ่ ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นครูผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียน ไม่มีสถานที่จัดเก็บสื่อการเรียนการสอน และโรงเรียนยังขาดงบประมาณที่ใช้ในการจัดซื้อ จัดทำสื่อการเรียนการสอน ซึ่งผลการวิจัยของสิโรจน์ มุขรภักดิ์ (2531) ก็พบว่า ปัญหาการบริหารงานวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องมาจากสื่อการเรียนการสอนมีน้อย และครูผู้สอนยังไม่เข้าใจวิธีใช้ดีเท่าที่ควร ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญของงานด้านนี้ให้มากกว่าที่เป็นอยู่เพราะงานสื่อการเรียน เป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูทำการสอนได้ดีขึ้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจ และเกิดการเรียนรู้ได้มาก

ส่วนโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานด้านงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิศิษฐ์ ขวัญเมือง (2536) ที่พบว่า การปฏิบัติและบริหารงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับปานกลาง แต่งานวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสราวุธ นาคค้อย (2539) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ มีการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และจันทชัย มหาโพธิ์ (2536) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี มีการปฏิบัติงานสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน หรือโรงเรียนมีสถานที่จัดเก็บสื่อการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอ ครูอาจมีความรู้ในการจัดทำสื่อการเรียน

การสอนน้อย หรืออาจจะไม่มีเวลาในจัดทำสื่อการเรียนการสอน ซึ่งจากแบบสอบถามปลายเปิดของการวิจัยครั้งนี้ ก็พบว่า ส่วนใหญ่ครูผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียนมีความเห็นว่าสื่อที่มีอยู่ในโรงเรียนยังมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนยังขาดงบประมาณที่ใช้ในการจัดซื้อ จัดทำสื่อการเรียนการสอน และโรงเรียนไม่มีสถานที่จัดเก็บสื่อการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนมควรได้รับการสนับสนุน หรือปรับปรุงให้มากยิ่งขึ้น เพราะงานด้านนี้เป็นงานที่สนับสนุนงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ ดังที่กรมวิชาการ (2535) ได้กล่าวไว้ว่า งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้การนำหลักสูตร ไปใช้บรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

5) งานการนิเทศภายใน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีสภาพการดำเนินงานนิเทศภายใน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของประคิษฐ์ ศรีสุวรรณ (2535) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนมากได้ปฏิบัติงานด้านการนิเทศภายในโรงเรียน จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่างานนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ยังควรมีการปรับปรุงหรือส่งเสริมให้ดีกว่าที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจากแบบสอบถามปลายเปิดของการวิจัยครั้งนี้ ก็พบว่า ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนไม่มีการนิเทศภายในอย่างจริงจัง และมีการนิเทศภายในอย่างไม่ต่อเนื่อง ซึ่งงานวิจัยของประคิษฐ์ ศรีสุวรรณ (2535) ก็พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าโรงเรียนควรดำเนินงานด้านการนิเทศภายใน ในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการนิเทศการเรียนการสอน การจัดครูให้สอนตามถนัด และความสามารถ และด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ส่วนปัญหาและอุปสรรคของการนิเทศภายในที่มีปัญหามากได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจ ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ และการดำเนินงานตามขั้นตอนของการนิเทศของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

ส่วนโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานวิชาการ ด้านงานการนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของสมบัติ แสงนา (2538) ที่ศึกษาการดำเนินการการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย แล้วพบว่าผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการกิจกรรมการนิเทศภายในในระดับปานกลาง แต่งานวิจัยของประคิษฐ์ ศรีสุวรรณ (2535) ที่ศึกษา

การปฏิบัติงานด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ กลับพบว่า ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ได้ปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนในระดับมาก จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนจะต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงานนิเทศภายในให้อยู่ในระดับมาก เพราะงานนิเทศภายในเป็นนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ให้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด ดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งงานนิเทศภายในโรงเรียนจะช่วยส่งผลให้การประกอบภารกิจทางการศึกษาของโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนยังต้องอาศัยการบริการช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่ครูด้านต่าง ๆ รวมทั้งการนิเทศที่สนับสนุนการเรียนการสอน (อุทัย บุญประเสริฐ, 2528)

6) งานห้องสมุด

จากผลการวิจัย พบว่า โดยรวมและรายด้าน โรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์ชัย มหาโพธิ์ (2536) ที่พบว่าโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี มีการดำเนินงานห้องสมุด อยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยดังกล่าวอาจสืบเนื่องมาจากโรงเรียนอาจมีหนังสือประจำห้องสมุดไม่เพียงพอ และหนังสือที่มีอยู่ก็ไม่เหมาะสมกับนักเรียน หรือโรงเรียนอาจไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุด หรือเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในงานห้องสมุดเท่าที่ควร ซึ่งจากแบบสอบถามปลายเปิดของการวิจัยครั้งนี้ ก็พบว่า ส่วนใหญ่ ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุด และเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเท่าที่ควร ห้องสมุดโรงเรียนมีหนังสือไม่เพียงพอ และหนังสือที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่เหมาะสมกับนักเรียน โรงเรียนมีสถานที่เก็บหนังสือในห้องสมุดไม่เพียงพอ และกระทรวงศึกษาธิการควรเพิ่มงบประมาณด้านห้องสมุดโรงเรียน ดังนั้นการดำเนินงานห้องสมุดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ควร ได้รับการอบรมเกี่ยวกับงานห้องสมุดโรงเรียน และผู้บริหารจะต้องสนับสนุนครูผู้สอนและนักเรียนให้ได้ใช้ห้องสมุดเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนต้องเอาใจใส่กำกับ ติดตามดูแลการดำเนินงานห้องสมุด และหาทางช่วยเหลือแก้ไขเมื่อพบปัญหา เพราะงานห้องสมุดโรงเรียนเป็นงานที่สำคัญต่อการเรียนการสอนในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เป็นศูนย์รวมของวิชาการทั้งปวง เป็นงานที่ส่งเสริมให้บริการทางวิชาการบุคลากรในโรงเรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

ส่วนโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมโรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานวิชาการ ด้านงานห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรวรรณ เทพรัญ (2534) ที่พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา การปฏิบัติงานด้านห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง และงานวิจัยของชนธชัย มหาโพธิ์ (2536) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานีการปฏิบัติงานด้านห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานด้านงานห้องสมุดของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ยังควรต้องมีการปรับปรุง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่อาจจะมีสถานที่ในการจัดทำห้องสมุด หรือจัดมุมหนังสือไม่เพียงพอ หนังสือที่มีในโรงเรียนยังไม่เพียงพอ และที่มีอยู่ก็ไม่เหมาะสมกับนักเรียน หรือหนังสือที่มีอยู่ไม่ตรงตามความต้องการของครูและนักเรียน และจากแบบสอบถามปลายเปิดในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า โรงเรียนไม่มีสถานที่จัดเก็บหนังสือ อาคารเรียนที่มีอยู่ในปัจจุบันก็ยังไม่เพียงพอ โรงเรียนมีหนังสือในห้องสมุดไม่เพียงพอ หนังสือที่มีในห้องสมุดไม่เหมาะสมกับนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการควรเพิ่มงบประมาณด้านห้องสมุดโรงเรียนมากขึ้น และควรให้โรงเรียนเป็นผู้จัดซื้อหนังสือประจำห้องสมุดเอง เพราะโรงเรียนจะได้รับหนังสือตามความต้องการ โรงเรียนขาดบุคลากรประจำห้องสมุด โรงเรียนมีวัสดุ ครุภัณฑ์ประจำห้องสมุดยังไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุดไม่มีความรู้ในการจัดการห้องสมุด โรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรจัดอบรมในด้านนี้อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ดังนั้น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ควรมีการปรับปรุงงานห้องสมุดในโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัด เพราะงานห้องสมุดเป็นงานที่สำคัญงานหนึ่งของงานวิชาการ เพราะเป็นแหล่งรวมวิชาการที่บุคลากรในโรงเรียน ใช้ค้นคว้าหาความรู้ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียนมีการพัฒนาดีขึ้น

7) งานการประชุมอบรมทางวิชาการ

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษามีสภาพการดำเนินงานด้านนี้อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนมได้ให้ความสำคัญต่องานด้านนี้อย่างมาก อาจเป็นเพราะงานประชุมอบรมทางวิชาการเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ชีระ รุญเจริญ (2532) ได้เสนอแนะว่า เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน ผู้บริหารควรส่งเสริมการจัดสัมมนาและ

ประชุมปฏิบัติการเพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงการเรียนการสอนโดยจัดให้มีโครงการที่แน่นอน และงานวิจัยของวิเชียร นพพลกรัง (2533) ก็พบว่า โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงนั้น ครูต้องศึกษาและพัฒนาตนเอง โดยการเข้ารับการอบรมทางวิชาการให้ตรงตามความจำเป็น

ส่วนโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมโรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรวรรณ เทพรักษ์ (2534) มีพบว่าการปฏิบัติงานประชุมอบรมทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาอยู่ในระดับปานกลาง แต่งานวิจัยของจันทร์ชัย มหาโพธิ์ (2536) พบว่า การปฏิบัติงานประชุมอบรมทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานีอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติงานด้านนี้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ยังไม่อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการเข้าอบรมทางวิชาการในแต่ละครั้งครูที่เข้าอบรมต้องเสียค่าใช้จ่ายด้วยตนเองในการเข้าอบรมทำให้ครูไม่ให้ความสนใจในงานด้านนี้เท่าที่ควร ซึ่งจากแบบสอบถามปลายเปิดที่ได้ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าการเข้าอบรมด้านงานวิชาการผู้เข้าอบรมต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง ทำให้ครูขาดความสนใจในการเข้าอบรม ครูต้องการเข้าอบรมด้านงานวิชาการบ่อย ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และครูที่เข้าอบรมทางวิชาการขาดการติดตามผลหลังการอบรม ดังนั้นผู้บริหาร โรงเรียนหรือหน่วยงานที่จัดการอบรมควรให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอนที่ต้องการเข้ารับการประชุมอบรมทางวิชาการ และต้องติดตามผลหลังการอบรมด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ และทำให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาด้วย

5.4.2 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา ระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงาน โดยรวมทั้ง 7 งาน คือ งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัดและประเมินผล งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานนิเทศภายใน งานห้องสมุด และงานประชุมอบรมทางวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าว อาจเป็นเพราะว่า ทั้งสองกลุ่มโรงเรียนมีความแตกต่างกันทางด้านขนาด ที่ตั้งโรงเรียน จำนวนบุคลากร

งบประมาณ อาคารสถานที่ และอีกหลายประการ โดยโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา น่าจะมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ มากกว่าโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ส่วนการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนของทั้งสองกลุ่มในรายด้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า โดยรวมและรายด้านในทุกด้าน ทั้งโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษามีสภาพการดำเนินงานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่าทั้งสองกลุ่มโรงเรียนมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ปัจจัย เช่น สภาพแวดล้อม ซึ่งโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในเขตตำบล โดยโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาจะตั้งอยู่กระจายทั่วไปในพื้นที่ห่างไกลในหมู่บ้านต่าง ๆ ส่วนในด้านงบประมาณ บุคลากร และอาคารสถานที่ เมื่อพิจารณาดูย้อนหลัง 3 ปี คือในปีการศึกษา 2538 ถึงปีการศึกษา 2540 แล้วพบว่า โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีปัจจัยดังกล่าวมากกว่าโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม, 2540) ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าจากปัจจัยดังกล่าวทำให้ทั้งสองกลุ่มโรงเรียนมีการดำเนินงานหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ แตกต่างกัน

2) งานการเรียนการสอน

จากผลการวิจัย พบว่า โดยรวม โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่างานการเรียนการสอนเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดของการดำเนินงานวิชาการที่ผู้บริหารและครูผู้สอนจะต้องทำ ดังนั้นทั้งโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จึงให้ความสำคัญงานด้านนี้เท่า ๆ กันจึงทำให้การดำเนินการเรียนการสอนของทั้งสองกลุ่มโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

3) งานวัดและประเมินผล

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าวทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทั้งสองกลุ่มโรงเรียนได้ดำเนินการประเมินผลตามระเบียบการประเมินผลของกรมวิชาการที่กำหนดให้ทุกโรงเรียนจะต้องปฏิบัติ ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของทุกโรงเรียนจะต้องปฏิบัติ ดังนั้นทั้งสองกลุ่มโรงเรียนจึงดำเนินการตามหน้าที่อย่างเคร่งครัด ทำให้การดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

4) งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าว อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาส่วนใหญ่มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้านมากกว่าโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา เพราะจากเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา จะเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ มากกว่าโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นจึงทำให้สภาพการดำเนินงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ของทั้งสองกลุ่มโรงเรียนมีความแตกต่างกัน

5) งานนิเทศภายใน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าว อาจเป็นเพราะว่าทั้งสองกลุ่มโรงเรียนมีความแตกต่างกันในด้านบุคลากร คือโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จะมีบุคลากรในโรงเรียนจำนวนมาก และหลากหลายสาขาวิชาว่าโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จึงทำให้การดำเนินงานนิเทศภายในของทั้งสองกลุ่มโรงเรียนแตกต่างกัน

6) งานห้องสมุด

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

ส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านจำนวนห้องเรียนและอาคารเรียนมากกว่าโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษายังมีจำนวนครูผู้สอนพร้อมทั้งงบประมาณมากกว่าโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นจึงทำให้การดำเนินงานห้องสมุดของทั้งสองกลุ่มโรงเรียนมีความแตกต่างกัน

7) งานประชุมอบรมทางวิชาการ

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าว อาจเป็นเพราะว่าจำนวนบุคลากรของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีจำนวนมากดังนั้นการเข้าประชุมอบรมทางวิชาการทั้งในและนอกโรงเรียนจึงทำได้ง่าย สะดวกกว่าโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมีครูจำนวนน้อย ดังนั้น จึงทำให้การดำเนินงานประชุมอบรมทางวิชาการของทั้งสองกลุ่มโรงเรียนมีความแตกต่างกัน

5.5 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.5.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนมควรมีนโยบายส่งเสริมให้โรงเรียนมีการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น พร้อมกับจัดส่งวิทยากรที่มีความรู้ไปให้คำแนะนำด้วย
- 2) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนมควรมีนโยบายส่งเสริมให้แต่ละกลุ่มโรงเรียนสร้างแบบทดสอบมาตรฐานให้ครบทุกกลุ่มประสบการณ์
- 3) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนมควรสนับสนุนงบประมาณด้านห้องสมุดแก่โรงเรียนให้มากขึ้น และให้โรงเรียนเป็นผู้จัดซื้อหนังสือตามความต้องการของโรงเรียน
- 4) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนมควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีการจัดอบรม ประชุม สัมมนาเกี่ยวกับงานบริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 7 งาน คือ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัดและประเมินผล งานวัสดุ ประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานนิเทศภายใน งานห้องสมุด และงานประชุมอบรมทางวิชาการ

5.5.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนมควรเอาใจใส่ในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะจากผลการวิจัยการดำเนินงานด้านนี้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2) ผู้บริหารและครูผู้สอนควรคำนึงงานวิชาการโรงเรียนให้อยู่ในระดับมากในทุกด้าน เพราะแต่ละงานก็เป็งานที่สำคัญมีส่วนเกี่ยวข้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

3) ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการนิเทศภายในอย่างจริงจัง ค่อเนื่อง และเป็นระบบ

4) กลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ ควรมีการร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพมากขึ้น